

Tim och Mats-Ola Ericsson – generation fyra och tre i familjeföretaget Borghamns Stenförädling.

FOTO: BORGHAMNS STENFÖRÄDLING

Det gröna familjeföretaget

Familjen Ericsson har inte bara drivit Borghamns Stenförädling i fyra generationer. Företaget förvaltar även en tusenårig tradition och en världsunik stenslag: den smaragdgröna Kolmårdsmarmorn. Och snart är det dags för nästa generation att ta över.

TEXT PETER WILLEBRAND

”Jag har inte mått illa av att jobba, jag har varit arbetsnarkoman, den som blir lidande är väl min fru Karin och barnen. Mats-Ola jobbar ganska hårt han också, men det är inte samma tid.”

När formgivaren och konstnären Karin Tyrefors för drygt tio år sedan skrev tio essäer om konsten att hugga sten intervjuade hon bland annat stenhuggaren Ola Ericsson.

Tillsammans med sin far Oskar hade han hösten 1951 grundat Borghamns Stenförädling, som i år alltså firar 70-årsjubileum.

Oskar var stenhuggare som i början av förra seklet hade rört sig i samma banor som jobben uppstod. Han hade bland arbetat på Öland, i Glanshammar och i Köpenhamn innan 1920 hamnade som stenhuggare vid Borghamns kalkstensbrott. Han var även en stridbar facklig förkämpe, vilket enligt Ola ledde till att

Oskar mellan varven förlorade jobbet.

Oskar tillhörde också de 20 anställda som efter en konkurs i början av 30-talet köpte loss Borghamns kalkstensbrott och drev det vidare. Tillsammans fick de företaget på fötter igen. Oskar sålde sina andelar nästan 20 år senare med bra förtjänst. 64 år gammal förklarade han för de andra att han skulle starta eget istället, tillsammans med sonen Ola, som då arbetade som Konsumföreståndare i Linköping. Oskar var änkan och ville

”Det har varit många långa dagar, men jag har alltid velat komma hem till familjen klockan fem. I stället har jag gått upp klockan fyra på morgnarna och gett mig av till jobbet.”

lämna över något till den ende sonen. Ola skickades till Malmö för att lära sig yrket av en tysk bildhuggare och en gård köptes av en släkting, med tillhörande mark där man visste att det fanns kalksten.

”På den tiden var det inte fråga om några täkttillstånd eller sådana där bekymmer. Det var ju bara att börja.”

Den nystartade firman fick en bra start. En stororder – i miljonklassen med dagens mått mätt – kom när Ånestads-skolan i Linköping skulle byggas.

– Historien knyts samman. Ånestads-skolan byggs nu om och vi har levererat stenen igen, 70 år senare, säger Mats-Ola Ericsson.

Han är Olas son och den som har drivit företaget som vd och ägare sedan i slutet av 90-talet. När Mats-Ola tog över hade Ola (Oskar dog 1961) under fem decennier byggt upp företaget från en ladugård som saknade värme och el till att bli ett stabilt företag med ett tiotal anställda.

Han var ett respekterat namn i stenindustrin, satt i styrelsen för Sveriges Stenindustriförbund och tillhörde den skara som lyckades manövrera sig genom 70- och 80-talens byggnormer som fick många stenföretag att avveckla eller gå i konkurs. Ola hade varit försiktig och inte dragit på sig för stora kostnader, i stället hade han investerat metodiskt i sägar, slipmaskiner och fräsar.

Det är typiskt att när Ola summerar företagets historia, i ett egenhändigt författat dokument från 2003, så kretsar mycket kring när nya maskiner kommer på plats, som effektiviserar produktionen och ger företaget nya möjligheter.

– Tänk om han fått vara med på utvecklingen de senaste åren! Han hade aldrig kunnat föreställa sig att mycket kan hända på så kort tid, säger Mats-Ola.

Ola Ericsson dog år 2011, 83 år gammal. Mats-Ola hade kort innan varit på stenmässan i Verona och bland annat tittat på några nya CNC-maskiner. Han hade plockat broschyrer med sig hem, som han visade för pappa Ola som låg på sjuhuset. Han granskade broschyrerna noga. En kort tid senare dog Ola.

– Under huvudkudden hittade sköterskorna den broschyr som visade just den maskin vi senare köpte. De andra hade han kastat. Han visste alltså vilken maskin vi skulle ha om han hade fått bestämma, och jag hade verkligen unnat honom att få se den på plats, säger Mats-Ola.

När Mats-Ola klev in som vd 1997 var han 33 år. Ola var då 69 år och överlät hela ägandet på sonen och sonhustrun Ann. Det var ett stort ansvar att axla.

– Jag hade jobbat i firman sedan 18-årsåldern. Det var ett helt naturligt steg för mig, jag var skoltrött och ville börja jobba. Och jag hade ju tidigt fått en bra inblick i vad arbetet gick ut på, och hur mycket som krävdes. Men det var ändå ett stort steg, jag var en förhållandevis ung vd i stenbranschen. De flesta andra var nästan dubbelt så gamla, säger Mats-Ola.

– Jag kände mig heller inte bekväm med förväntningarna att jag skulle ta över företagets plats förbundets styrelse. Jag klev av den rollen för att komma

Gården som har varit hjärtat i verksamheten. Allt startade i en ladugård utan både värme och el.

Borghamns Stenförädling förvaltar en tusenårig stenträdning som går tillbaka till de franska munkar som på 1100-talet byggde Alvastra kloster. Bilden visar brottet i Oxåker där Kolmårdsmarmor bryts.

tillbaka efter några år igen, när jag hade blivit mer varm i kläderna.

Mats-Ola jobbade också mycket lik-som sin far, som aldrig riktigt helt kunde släppa greppet om sitt livsverk och ofta hade synpunkter på hur företaget skulle drivas.

– Det har varit många långa dagar, men jag har alltid velat komma hem till familjen klockan fem. I stället har jag gått upp klockan fyra på morgnarna och gett mig av till jobbet.

Det hårda arbetet har burit frukt.

I dag är Mats-Ola en av Sveriges få stenmästare, ett bevis på att han både behärskar hantverket till fullo och kan driva ett företag. Han är även vice ordförande i Sveriges Stenindustriförbund, med goda kontakter i alla delar av industrin.

– Vi är en liten bransch och vi måste alla hjälpa varandra att driva de frågor som är viktiga för att intresset för natursten ska öka, särskilt nu när intresset för naturmaterial och klimatfrågor är så stort. Det gynnar oss alla i slutändan.

Borghamns stenförädling både bryter och förädlar stenen, vilket kräver en bred kompetens. I de två brotten bryts Borghamnskalk-

sten och Kolmårdsmarmor. Sistnämnda började man bryta i Oxåker i mitten av 90-talet, efter några års provbrytningar. Då hade i praktiken all brytning av Kolmårdsmarmor i Sverige legat nere sedan i slutet av 70-talet.

– Det var inte heller självklart att vi skulle börja bryta Kolmårdsmarmor. Till en börjande arrenderade vi endast brottet, och vi drogs med förluster under några år, bland annat för att vi sålde den för billigt. Revisorn var på oss om att vi måste ta bättre betalt ...

Men den unika Kolmårdsmarmor visade sig med tiden bli en riktig vinstlott, som inte minst under senare år har tagit företaget på en hälsosam resa mot framtiden. För tjugo år sedan stod den för knappt en femtedel av omsättningen, i dag består 60 procent av produktionen av den exklusiva gröna marmor som har fått en riktig renässans.

– Vi är i dag det enda företaget i Sverige med ett brytningstillstånd av Kolmårdsmarmor, och det gäller arktionen framåt.

– Det har varit en kraftigt ökad efterfrågan under senare år. Vi ser ingen avmattning, tvärtom. Privatmarknaden är stor, inte minst i Stockholm. Det görs nu även många restaureringar i de stora

fastighetsbestånden från 40- och 50-talen, där Kolmårdsmarmor var vanlig, säger Mats-Ola.

Allt som kan produceras levereras inom Sverige och övriga Norden, och med en ökad efterfrågan har priserna följt efter. Revisorn är nöjd.

– I praktiken har vi fördubblat vår omsättning de senaste tio åren, med ungefär samma antal anställda hela tiden. Det är vi väldigt stolta över.

För snart tio år sedan gjorde nästa generation – den fjärde – entré i familjeföretaget. Sonen Tim, som dittills hade satsat på en karriär inom boardercross på elitnivå och levtt ett kringflackande liv på olika skidorter i Europa, hade efter en ryggskada börjat fundera på livet efter idrottskarriären.

– Samtidigt hade jag hela tiden tänkt att jag förr eller senare skulle bosätta mig någonstans nära Borghamn igen. Tajningen var rätt och på sätt och vis var det lika naturligt för mig att börja i företaget som det varit för pappa. Jag hade till skillnad mot min syster varit mycket på firman som barn, och när jag blev lite äldre fick jag hjälpa till med att köra truck och annat, säger Tim.

Tim Ericssons gesällprov.

Tim Ericsson står i begrepp att successivt ta över rodret i Borghamns Stenförädling.

FOTO: BORGHAMNS STENFÖRÄDLING

”Kvalitetsfrågan är oerhört viktig för oss eftersom vi både levererar och förädlar en premiumprodukt. Skulle vi börja ta genvägar skulle det slå tillbaka direkt på oss själva.”

För den som har följt företagets utveckling på senare år är det tydligt att Tim har fungerat som en injektion i firman. Hans kunskaper om den nya teknikens möjligheter och intresse för marknadsföring i sociala medier har sammanfallit med de investeringar i nya maskiner och utbyggnader som gjorts.

– Datorerna fixar han som ingen annan. Och till skillnad från mig är han både händig och har fått en konstnärlig talang, något som jag helt saknar, säger Mats-Ola och skrattar.

Även Tim siktar på att bli stenmästare och har just lämnat in sitt gesällprov, ett ekollon handhugget i Kolmårdsarmor.

– Nu får vi se om det blir godkänt, säger han.

Tim och Mats-Ola verkar väldigt samkörda. Det är ju annars inte ovanligt att olika generationer i ett familjeföretag har vitt skilda men starka åsikter om hur man bäst ska bedriva verksamheten.

– Visst kan vi ha olika åsikter. Jag är mer traditionell, och det är ju inte så konstigt. Samtidigt utmanas jag av Tim som med nya lösningar hela tiden strävar

efter högsta möjliga kvalitet i allt vi gör. Kvalitetsfrågan är oerhört viktig för oss eftersom vi både levererar och förädlar en premiumprodukt. Skulle vi börja ta genvägar eller göra ett sämre jobb skulle det slå tillbaka direkt på oss själva och vårt företagsnamn, säger Mats-Ola.

Utåt har företaget också fått en tydlig miljöprofil sedan man som första stenförädlings företag i Sverige övergått till en fossilfri produktion. Anläggningarna drivs numera av förnybar och närproducerad el från ett lokalt vindkraftverk, uppvärmningen kommer från bergvärme och lastmaskiner, truckar och företagsbilar tankas med förnybar diesel.

Det är steg som enligt Tim varit enkla att motivera, både med miljö- och affärsmässiga argument.

– Det här är en omställning som sker rekordsnabbt just och slår igenom på flera nivåer. Vi märker det själva vid till exempel upphandlingar, även om vi prismässigt inte alltid ligger lägst får vi

uppdragen, just för att vi kan visa att vi arbetar klimatsmart och använder närproducerad fossilfri energi, säger han.

Med Tim väl inarbetad i firman verkar det mesta vara bäddat för ett generationsskifte. Hur länge tänker då Mats-Ola vänta med att släppa in Tim som delägare, med ett operativt inflytande på hur firman ska drivas? Tim är i ungefär samma ålder som när Mats-Ola själv fick axla vd-rollen och 100-procentigt ägande, med en närvarande far i bakgrunden. Men det kommer inte bli ett lika stort steg den här gången, lovar Mats-Ola.

– Vi har bestämt att Tim blir delägare till 20 procent i år. Sedan tar vi det i etapper. Jag räknar med att gradvis växla ned mina andelar. Jag ska vara kvar så länge som det behövs, men jag vill heller inte bli som min pappa som aldrig riktigt kunde släppa greppet, säger Mats-Ola.

– Om något år kan jag mycket väl tänka mig att unna mig att ta lite längre semester, ett par månader ledigt varje år skulle vara skönt. Det har jag nog jobbat ihop till vid det laget ... ■